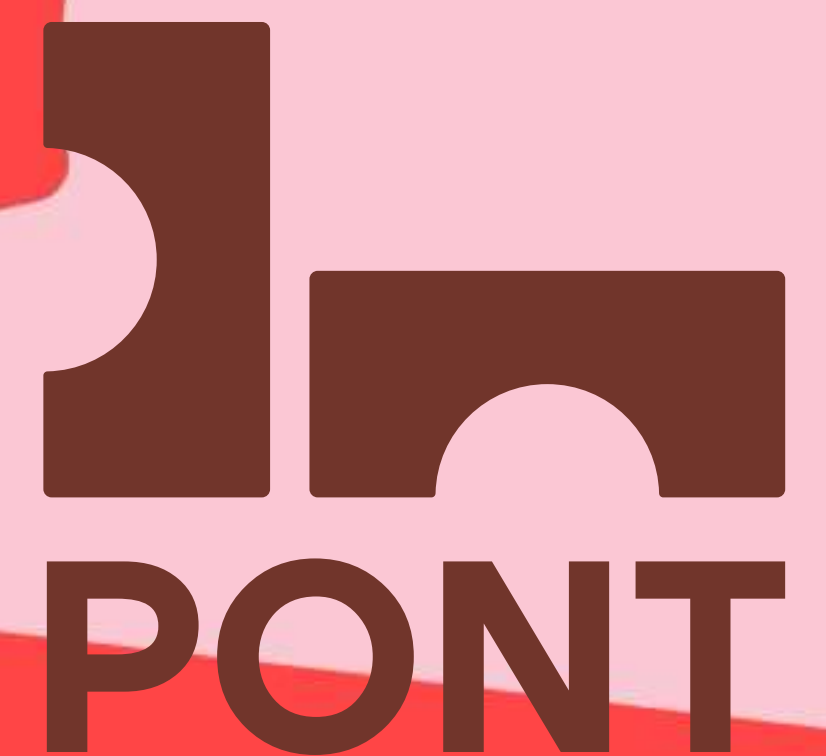

Borgen als strategische en creatieve opgave

Lotte Vergouwen
Lead Educatie en Reflectie

**Steeds vaker staat
onze samenleving
voor complexe
vraagstukken**

de overheid zoekt ander repertoire

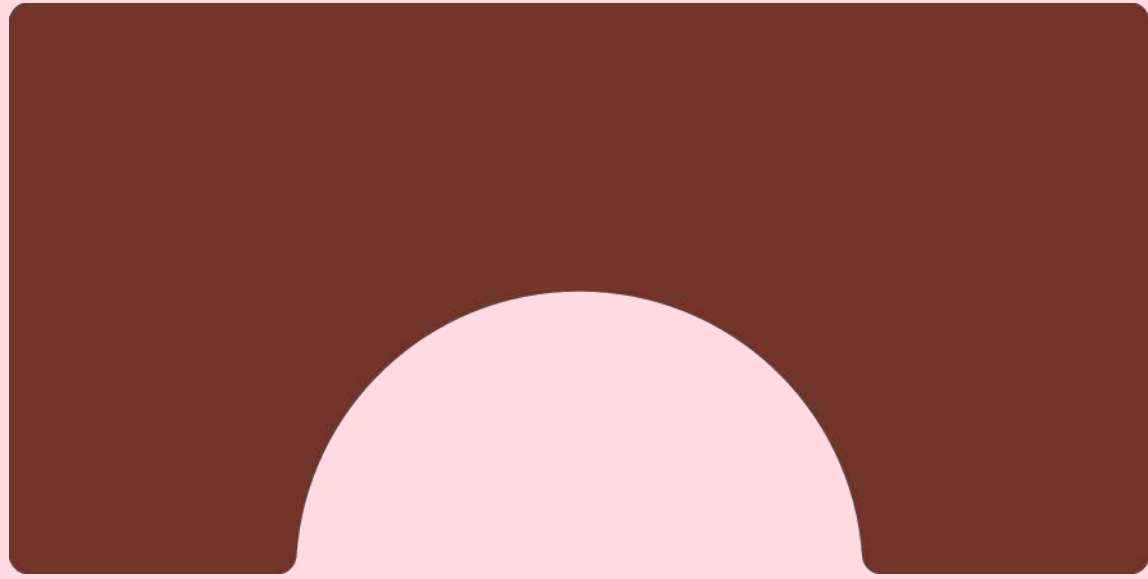
Kennis & vaardigheden

Instrumentarium

Programma's

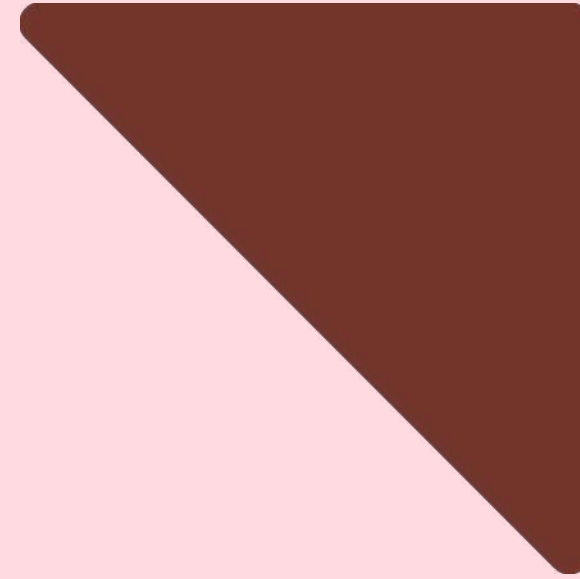

een ontwerpende aanpak

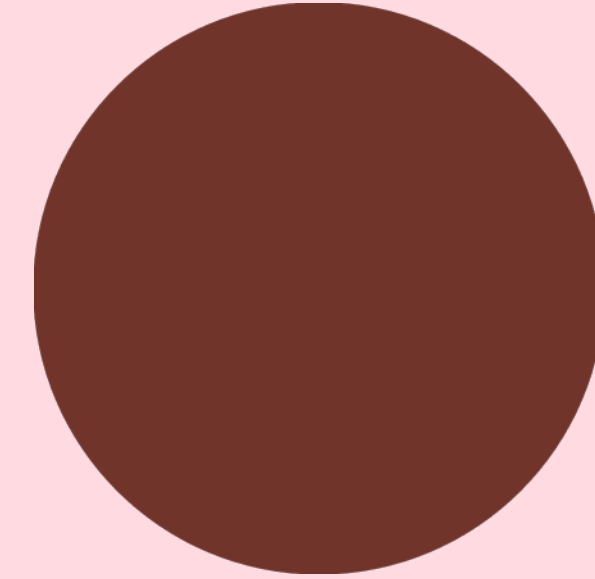
outside-in

- start bij de opgave
- betreft degenen om wie het gaat
- redeneert vanuit betekenis voor mensen

toekomstgericht

- anticipeert op ontwikkelingen
- is proactief
- verkent mogelijkheden

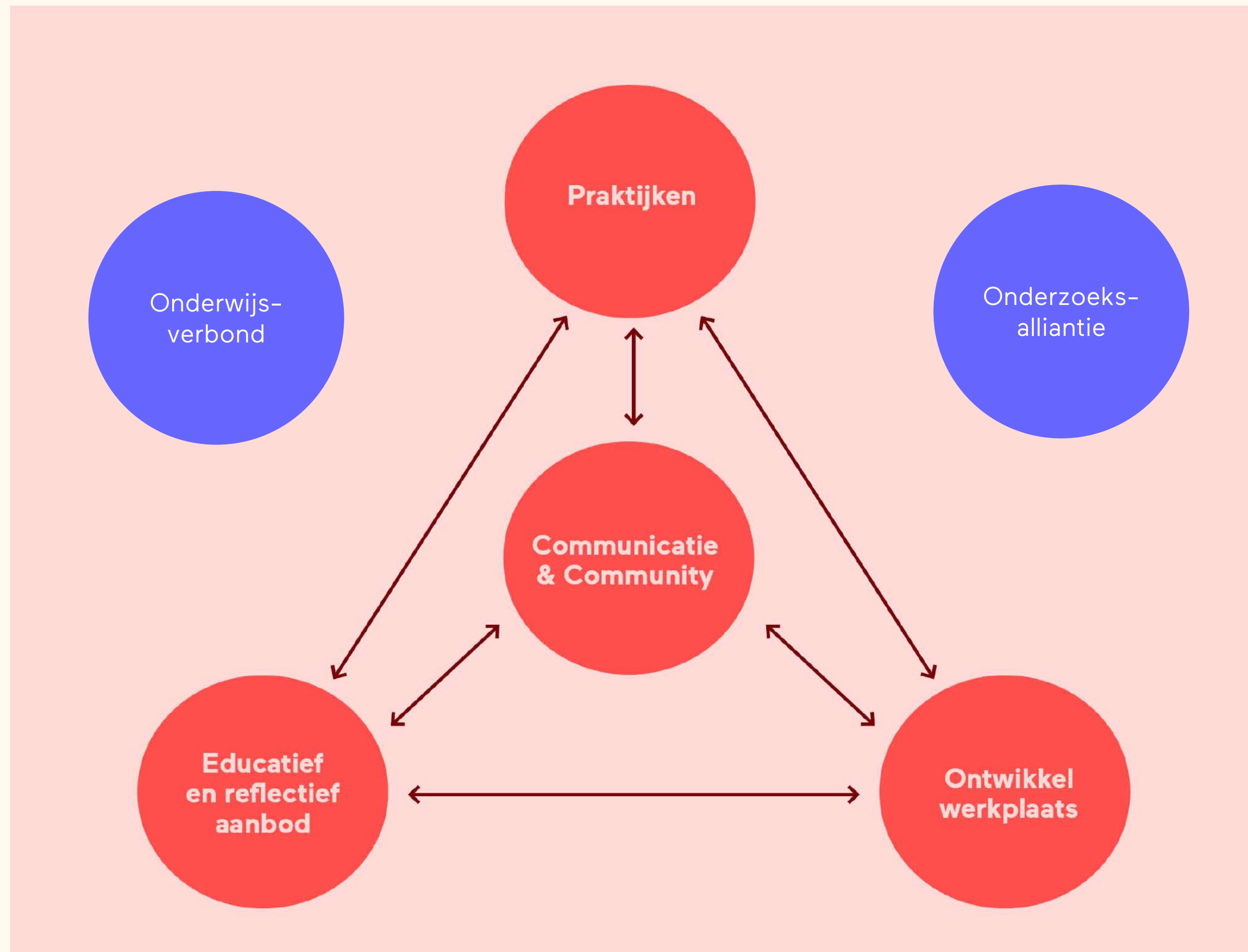
lerend

- is iteratief
- experimenteert in de praktijk
- evalueert
- schaalt en stuurt bij

**Hoe een
ontwerpende
aanpak ingezet
kan worden...**

**...en zich moet
verhouden tot
een politiek-
bestuurlijke
context**

Collectieve leerinfrastructuur

Boekenclubs

Masterclasses

Workshops

Leertrajecten

Reflectieve ruimte

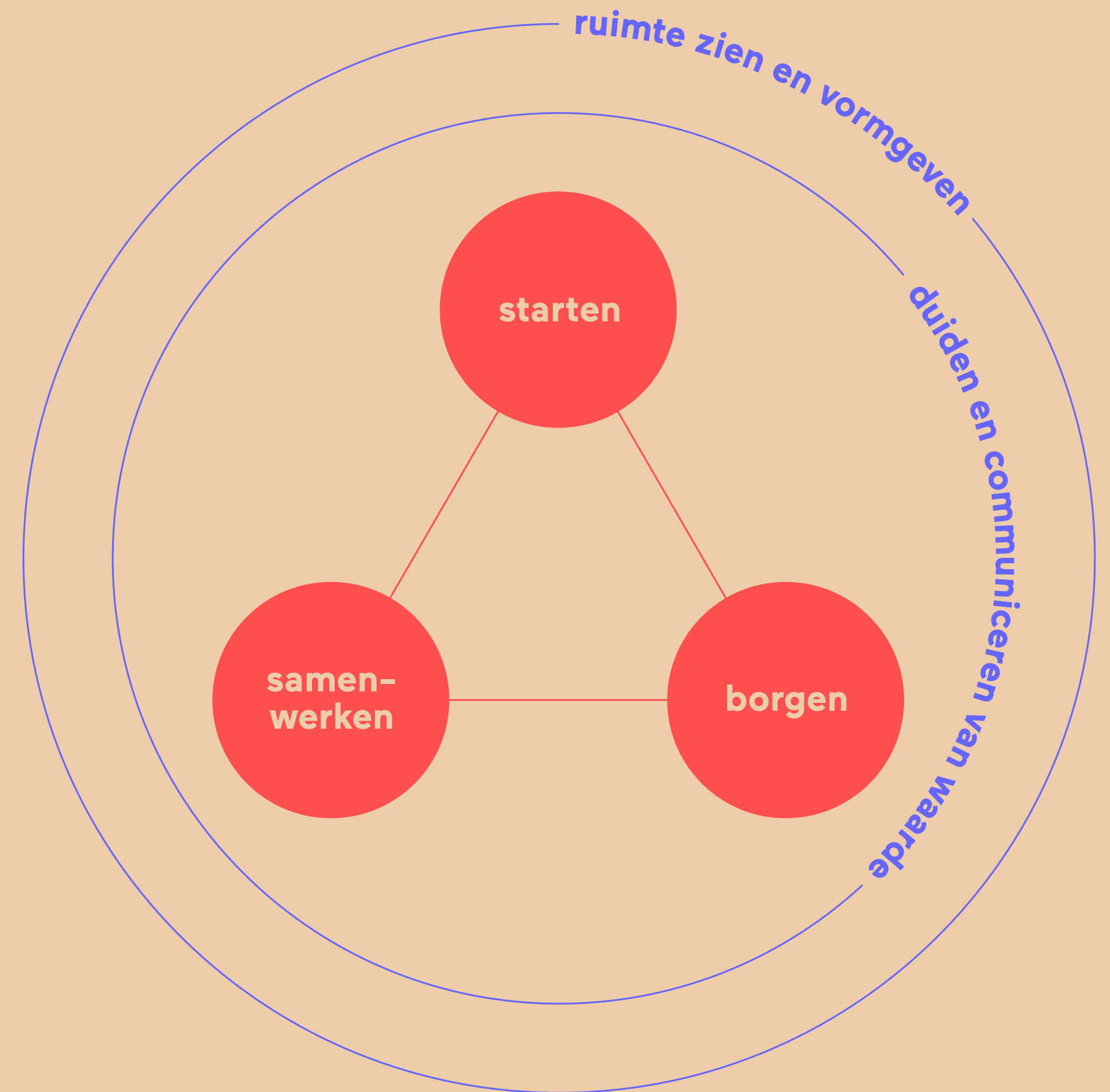
Ontwikkeltrajecten

Praktijken

Onderzoekstrajecten

Kennis

Wat we leren over
verschillende
praktijkelementen bundelen
we in essays

5 essays

The background is a solid brown color with several cream-colored shapes scattered across it. These shapes include rectangles, triangles, and a semi-circle, all with rounded corners and edges. The shapes are arranged in a way that they appear to be floating or overlapping on the brown background.

Borgen?

Wat bedoelen we eigenlijk met 'borgen'?

Uitkomsten laten doorwerken

Borgen betekent dat wat in een ontwerppraktijk is ontwikkeld zó wordt geïntegreerd in bestuur, werkprocessen, houding en cultuur, dat het onderdeel wordt van het dagelijks handelen.

Uitkomsten of ontwerpende aanpak

Dit kan gaan over uitkomsten (een interventie, een product, een werkwijze) of over de ontwerpende aanpak zelf.

Drie elementen van borgen

1. Borgen gebeurt continu

Het is geen slotfase maar een parallelle lijn: het gaat over eigen maken, doorgeven, verankeren én afbouwen.

2. Materiële én immateriële uitkomsten

Van toolboxen en draaiboeken tot gedeelde taal, routines en netwerken die uitkomsten levend houden.

3. Vooral relationeel, niet procedureel

Het gebeurt niet via documenten alleen, maar via mensen en netwerken die ermee 'de boer op gaan'.

Waarom is borgen in de publieke context zo taai?

Politieke cycli

Wisselende prioriteiten, electorale druk en momentum maken continuïteit kwetsbaar.

Persoonsafhankelijkheid

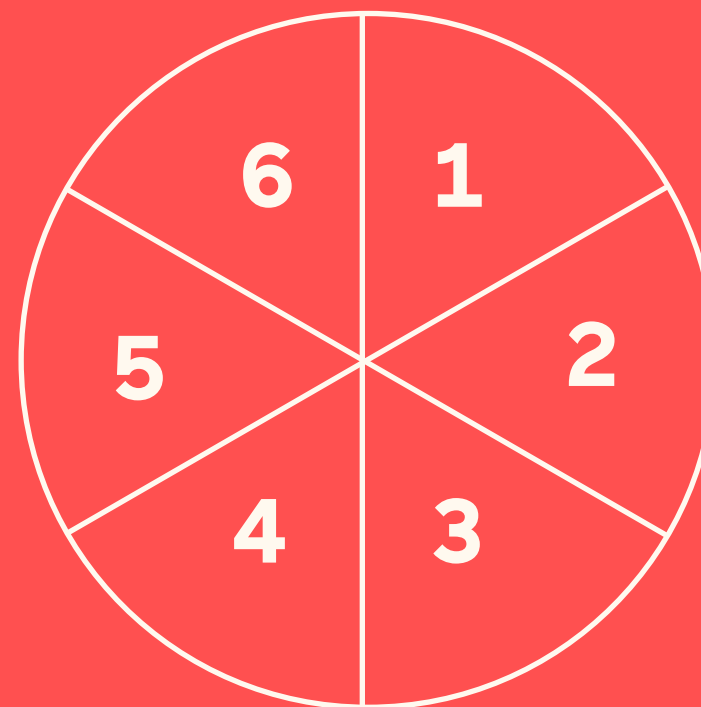
Zodra de trekker vertrekt, verschuift of verdwijnt de ruimte voor de aanpak.

Systeemsparing

Hoe transformatiever de uitkomsten, hoe verder zij afstaan van bestaande structuren en belangen en hoe meer inzet er nodig is om ze te borgen.

6

Borgingsstrategieën

#1

Verweven in systemen

Hoe voorkom je dat uitkomsten projectmatig blijven?

Institutionaliseren in beleid, rollen en budget geeft een interventie een vaste plek.

Maar formele borging is nog geen betekenisvolle borging.

Het 'ding' moet de onderliggende rationale blijven dragen, anders verdwijnt de bedoeling terwijl de vorm blijft bestaan.

Voorbeeld

Hoe begeleid je Amsterdammers met schulden ook nádat een regeling is getroffen?

Gemeente Amsterdam & Ink

Borging door:

- Nieuwe rol ontworpen: de doorstartcoach, met eigen stappenplan en gereedschapskist
- Ontwerp opgenomen in het gemeentelijke beleidsplan Schuldhulpverlening 2025–2028

#2

Bouwen aan lerende organisatie

Hoe kan er structureel worden geleerd rondom de opgave?

Leren staat hoog op de agenda maar krijgt zelden een vaste plek. Reflectie gebeurt ad hoc, onder tijdsdruk.

Terugkerende rituelen en expliciete beslismomenten (doorgaan, bijstellen of stoppen) maken leren tot onderdeel van het werk in plaats van een extra activiteit.

Voorbeeld

Publieke Ontwerp Coalities
PONT

Borging door:

- Samen met allerlei partijen leren over de opgave
- Doorlopend en bewust ruimte voor maken – leerstructuren voor ontwerpen
- Juist ook tussen organisaties en mensen

#3

Count what you care for

Hoe maak je alle waardevolle
opbrengsten expliciet?

Ontwerp verandert taal, relaties en
probleembegrip maar dat verdwijnt in
klassieke verantwoordingskaders.

Ontwerp daarom ook de maatstaven
waarmee hun werk zichtbaar wordt.
Naast tellen ook vertellen: verhalen,
reflecties en geleerde lessen als
serieuze bron van kennis.

Voorbeeld

Hoe ontwerp je alternatieve of aanvullende manieren van verantwoording?

Programma Erkenning en Herstel

Borging door:

- Vanaf de start samen nadenken over wat van waarde is en hoe je dit zichtbaar maakt
- Andere vormen van bewijs delen

Wat telt?

De impact
De uitkomst
De bedoeling
De aannames
De inspanning
De meetbare verandering
Het grootste inzicht
Het burgerperspectief
“lessons learned”
Culturele waarde
Geleerde vaardigheden
De kosten
De baten
Wat niet lukte
Wat wel lukte
Wat het meest verraste
Wat er geprobeerd is
Wat er tot bloei kwam
Deuren die open gingen
Waar mee gestop is
Wat er geleerd is
Welke talenten ontdekt zijn
Hoe je als professional bent veranderd
Hoe anderen zijn veranderd
Onomkeerbare verandering
Het begin van iets nieuws
De waarde van de uitkomst
Publieke waarde
Neveneffecten of bijvangst
Doorwerking

Aan wie vertel je?

De samenleving
De opdrachtgever
De grootste criticus
Je allergrootste fan
Collega ontwerpers
Collega ambtenaren
Een gedelegeerde burger
Gepensioneerde collegae
Een groepje hangjongeren
Publieke dienstverleners
Toekomstige generaties
Een berkenboom De Noordzee
Een breed publiek
Een smal publiek
Een stuurgroep
De Kamer
Ouderen-panel
Jongeren-panel
Iemand die zijn mening veranderde
Mc Drive medewerker
Een buitenlandse vakgenoot
Een ervaringsdeskundige
De achterkamers
De ombudsman
De wetenschap
Minderheden in de samenleving
Meerderheden in de samenleving
Eva Jinek
Je onderbuik & je hart
Gedupeerden
Begunstigden

Waarmee vertel je?

Een reportage
Een posterserie
Een interventie
Een fotoboek
Een documentaire
Een NSOB rapport
Een artikel
Een toolkit
Een kamerbrief
Een peer review
Gevraagd advies
Ongevraagd advies
Een ritueel
Een feitenrelaas
Een doorlopend verhaal
Een financiële rapportage
Een rechtsstatelijke verantwoording
Toekomstscenario's
Een schriftelijk verhaal
Een mondeling verhaal
Een slotconclusie
Een periodieke update
Een artistieke vertelling
Een rationele analyse
Een visuele presentatie
Een relationeel gesprek
Een meertalige publicatie
Een meervoudige benadering
Een infographic
Een podcast

The background is a solid brown color with several cream-colored shapes scattered across it. These shapes include rectangles, triangles, and a semi-circle, all with rounded corners and edges. The shapes are arranged in a way that they appear to be floating or overlapping, creating a layered effect. The text 'Zelf aan de slag' is centered in the middle of the image, overlaid on one of the cream-colored shapes.

Zelf aan de slag

Spelen met borgingsstrategieën

Beschrijf hier kort je casus

Mijn casus...
Beschrijf de casus, kenmerkende elementen en aspecten als waar je staat in het proces, wie er betrokken zijn, wat je wil bereiken, etc.

Kies of dobbel jouw borgingsstrategie

Ik borg: (omcirkel)

De ontwerpende aanpak

Het eindresultaat

Mijn gekozen borgingstrategie:

1. Zo is deze strategie van toepassing:
Beschrijf jouw overwegingen om deze strategie te kiezen

2. Zo zit het rond de checkvragen van deze strategie in mijn casus:

3. Deze rollen / mensen heb ik nodig:

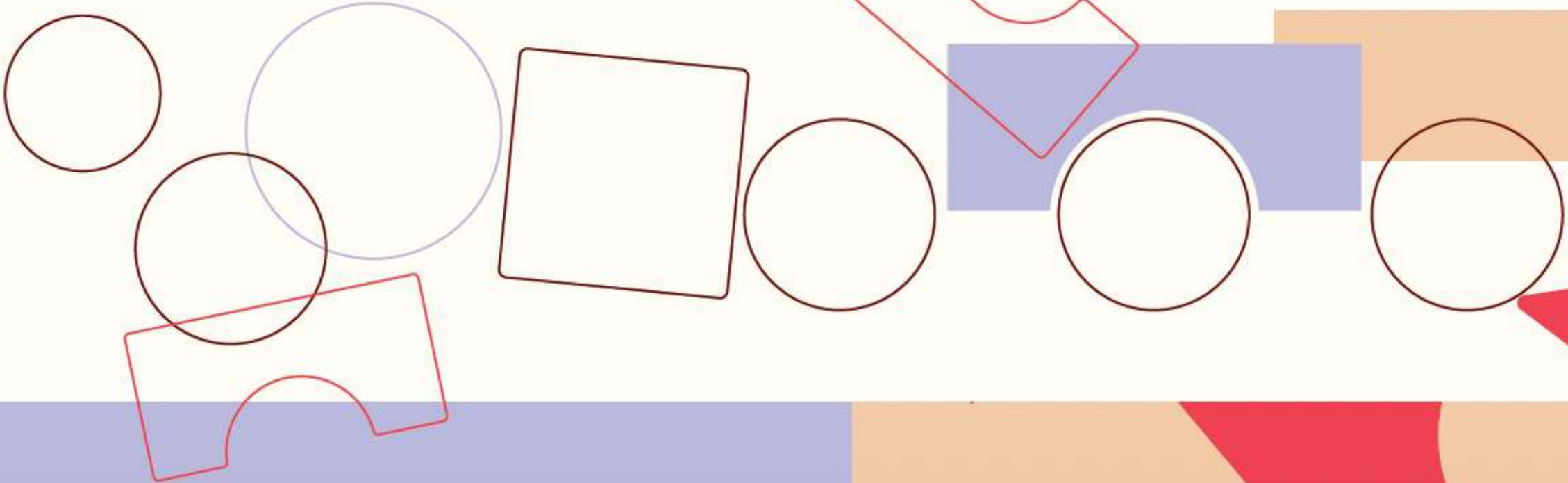
4. Deze middelen vraagt het:

☐

☐

☐

5. Dit zijn de stappen die nodig zijn voor borging en de rollen en middelen die nodig zijn bij deze stappen:

Verder leren met PONT

Sept – nov

**Leertraject | Verdieping Publieke
Ontwerppraktijk**

22 okt

**DDW conferentie | Publieke
Ontwerp Coalities: voorbij de
kokers werken aan complexe
opgaven**

10 dec

**PONT Festival: Van programma
naar praktijk**

Lotte.Vergouwen@dutchdesignfoundation.com

depubliekeontwerppraktijk.nl

